

عنوان مقاله:

مدل دستگاه فهم و آینده اندیشی تمدن ساز مبتنی بر قرآن کریم

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات بنیادین تمدن نوین اسلامی، دوره 2، شماره 1 (سال: 1398)

تعداد صفحات اصل مقاله: 34

نویسندگان:

غلامرضا بهروزلک - استاد علوم سیاسی گروه مطالعات سیاسی دانشگاه باقرالعلوم قم

علی جعفر دهکردی - دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی آینده‌پژوهی دانشگاه دفاع ملی

خلاصه مقاله:

یکی از ظرفیت‌های اساسی انسان، دستگاه فهم و اندیشه خدادادی اوست؛ که بدون آن، هیچ طرح و برنامه خردمندانه‌ای ممکن نیست. با شناخت و طراحی این دستگاه، می‌توان با یک فرایند نظام‌مند و قابل تکرار و تکثیر، از آن برای «آینده‌اندیشی تمدن‌ساز» استفاده کرد. این موضوع، در عصر حاضر که تصویرسازی؛ که قلب دستگاه آینده‌اندیشی است، یکی از روش‌های پرکاربرد و موثر تمدن بدیل یا رقیب غرب و تفکر غربی است، اهمیتی بیش از گذشته دارد. با توجه به این‌که منبع اصلی و قابل اطمینان برای طراحی این مدل یا دستگاه، قرآن و عترت است، لازم است این مدل مبتنی بر این دو منبع طراحی و تدوین شود. بر این اساس، مسیله اصلی تحقیق عبارت است از «چیستی و چگونگی مدل یا دستگاه فهم و آینده‌اندیشی تمدن‌ساز بر اساس قرآن و عترت». هدف پژوهش، طراحی این مدل، به‌منظور تولید تصویرهای صحیح و واقع‌نما از حقایق آینده و تنظیم اکنون بر اساس قرآن و عترت است. روش پژوهش، تفسیر موضوعی استخراجی است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد، بر اساس آیات قرآن کریم و روایات، عناصر و اجزا مختلف «مدل یا دستگاه فهم و آینده‌اندیشی» عبارتند از ذهن، تصویرهای آینده، دستگاه اندیشه و دستگاه انگیزه. مهم‌ترین بخش این دستگاه، تصویرهای پایه، ملاک یا شاخص است که عناصر تشکیل‌دهنده آن‌ها، باورها و اعتقادات تصدیق و ذخیره شده است. تصویرهای زمان‌پایه؛ مانند تصویرهای گذشته، حال یا آینده یا تصویرهای مبتنی بر موضوعات مختلف دیگر، با این تصویرها ارزیابی و سنجش شده و تصدیق یا رد می‌شوند. بر اساس یافته‌های تحقیق، با به‌کارگیری «مدل یا دستگاه فهم و آینده‌اندیشی مبتنی بر قرآن و عترت» در «ابعاد جامع روابط انسان» (رابطه با خدا، خودش، دیگران، دنیا، محیط، ...) و در سطوح فردی، اجتماعی؛ در عرصه‌های علمی، فناوری، ... و سطوح داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی، می‌توان فرایند تمدن‌سازی را سامان داد. با در نظر گرفتن مولفه‌های «دستگاه آینده‌اندیشی» و «تمدن‌سازی، می‌توان گفت، «نتیجه به‌کارگیری مدلی که در آن، همه جوانب آینده بر اساس قرآن و عترت مد نظر باشد، تمدن‌سازی خواهد بود. این مدل را می‌توان زیرمجموعه «مدل دستگاه آینده‌اندیشی انسان کامل» دانست؛ که از ابتدای آفرینش به دنبال تحقق «تمدن اسلامی» و «فراگیری اسلام» در همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی انسان در کل جهان بوده است. بر اساس یافته‌های تحقیق، «آینده‌اندیشی تمدن‌ساز اسلامی عبارت است از کنش یا فرایند فکری مداوم و نظام‌مند معطوف به آینده (اخروی و دنیوی)؛ که در اثر انگیزه ترس از ضرر، طمع منفعت یا علاقه (محبت) ناشی از شایستگی مقام مراتب ولایت الهی ایجاد و منجر به ترسیم نقشه ذهنی و عینی (برنامه) مبتنی بر قرآن و عترت، به‌منظور تحقق تمدن اسلامی می‌شود.

کلمات کلیدی:

قرآن کریم، عترت، آینده اندیشی، تمدن‌سازی، انسان کامل

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1143805>

